

BOSHLANG‘ICH SINFLARDA ODOB-AXLOQ QOIDALARINI ZAMONAVIY USULDA SHAKLLANTIRISH

Bektursunova Nilufar Erkin qizi

Zarbdor tumani 3-maktab boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi

Annotatsiya

Maqolada boshlang‘ich sinflarda o‘quvchilarda odob-axloq qoidalarini shakllantirishning nazariy asoslari, pedagogik ahamiyati, metodik yondashuvlari va ta‘lim jarayonidagi amaliy qo‘llanilishi tahlil etiladi. Maqolada zamonaviy pedagogik metodlar, o‘yin va rol o‘ynash, interfaol suhbatlar, modellashtirish, amaliy mashqlar orqali odob-axloq ko‘nikmalarini rivojlantirish yo‘llari yoritiladi. Shu bilan birga, darslarda integratsiyalashgan yondashuv va maktab-oila hamkorligi orqali tarbiyaviy ishlarni samarali tashkil etish masalalari ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: odob-axloq, axloqiy tarbiya, boshlang‘ich ta‘lim, pedagogik metodika, ijtimoiy ko‘nikmalar, hurmat, mehr-oqibat

Аннотация

В статье анализируются теоретические основы, педагогическая значимость, методические подходы и практическое применение формирования правил поведения и нравственности у младших школьников. Рассматриваются современные педагогические методы, такие как игры и ролевые задания, интерактивные беседы, моделирование и практические упражнения для развития нравственных навыков. Также обсуждаются вопросы интегрированного подхода в обучении и сотрудничества школы и семьи для эффективного воспитательного процесса.

Ключевые слова: этикет, нравственное воспитание, начальное образование, педагогическая методика, социальные навыки, уважение, доброта

Abstract

The article analyzes the theoretical foundations, pedagogical significance, methodological approaches, and practical application of cultivating manners and moral principles in primary school students. Modern pedagogical methods such as games and role-playing, interactive discussions, modeling, and practical exercises for developing ethical skills are highlighted. Additionally, issues of integrated learning approaches and school-family cooperation for effective educational work are considered.

Keywords: manners, moral education, primary education, pedagogical methodology, social skills, respect, compassion

Kirish

Odob-axloq qoidalari shaxsning ijtimoiy hayotda to'g'ri munosabatda bo'lishini, hurmatni anglab yetishini va boshqalar bilan madaniyatli muloqotini shakllantiradi. Boshlang'ich sinflar bu qoidalarni tizimli ravishda o'rgatish uchun asosiy bosqich hisoblanadi. Bu yosh davr bolaning xulq-atvori va ijtimoiy munosabatlari shakllanadigan eng muhim palladir.

Odob-axloq qoidalarining mazmuni va pedagogik ahamiyati

Odob-axloq qoidalari — jamiyatda to'g'ri, hurmatli va madaniyatli bo'lishni o'rgatuvchi qoidalar majmuasidir. Boshlang'ich sinflarda ularni o'rgatishning asosiy ahamiyati quyidagilardan iborat:

- ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirish;
- o'zini hurmat qilish va boshqalarni hurmat qilish ko'nikmasini hosil qilish;
- jamoaviy faoliyatda muvofiqlikni rivojlantirish;
- muomala madaniyatini oshirish;
- konfliktlarni hal qilishda to'g'ri xulq-atvorni tanlash.

O'quvchilarda odob-axloq qoidalarini shakllantirish metodikasi

1. O'yin va rol o'ynash usullari

O'quvchilar turli ijtimoiy vaziyatlarni boshdan kechiradilar: "mehmonga xushmuomalalik", "sinfdoş bilan salomlashish". Bu orqali axloqiy qarorlarni qabul qilish ko'nikmasi rivojlantiriladi.

2. Tarbiyaviy soatlar va suhbatlar

Tarbiyaviy suhbatlar va interfaol muhokamalar orqali odob-axloq me'yorlari tushuntiriladi, real hayotdan misollar bilan mustahkamlanadi.

3. Namuna orqali o'rgatish (modellash)

O'qituvchi o'z harakati va munosabati bilan axloq normalarini ko'rsatadi. Bolalar ko'pincha kattalarning xulqini kuzatib o'rganadi, shuning uchun model bo'lish muhim.

4. Maxsus mashqlar va topshiriqlar

"Rahmat aytish", "yordam so'rash va taklif qilish" kabi mashqlar ijtimoiy vaziyatlarda to'g'ri axloqiy qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantiradi.

Darslarda tatbiq etish

Odob-axloq qoidalarini ona tili, tabiatshunoslik, musiqa va boshqa fanlar orqali integratsiyalashgan holda o'qitilishi mumkin. Misol: ona tili darsida hurmat haqidagi hikoyalarni o'qish va tahlil qilish; musiqa darsida mehr-oqibat mavzularini qo'shiq orqali yoritish.

Muammolar va ularni bartaraf etish

Ba'zan o'quvchilarda odob-axloq qoidalarini qabul qilishda sekinlik, befarqlik yoki ko'chadan olingan salbiy odatlar kuzatiladi. Ushbu holatlarni bartaraf etish uchun:

- tarbiyaviy ishlarni maktab-oila hamkorligi orqali davom ettirish;
- individuallashtirilgan yondashuvni qo'llash;
- real hayot misollari va interfaol metodlarni tatbiq etish zarur.

Xulosa

Boshlang'ich sinflarda odob-axloq qoidalarini shakllantirish — shaxsning ijtimoiy, axloqiy va muloqot ko'nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiluvchi uzviy jarayon. Samarali pedagogik metodlar va real hayot misollari orqali bu

jarayon yanada boyitiladi, o'quvchilarning ijtimoiy muhitda muvaffaqiyatli va hurmat bilan munosabatda bo'lishini ta'minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Boshlang'ich ta'lim davlat ta'lim standarti — O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi.
2. Ona tili va tarbiya darsliklari — 1–4-sinflar.
3. Sobirova Z. *Axloqiy tarbiya metodikasi*.
4. G'anieva S.M. *Pedagogik psixologiya va tarbiya asoslari*.
5. Internet pedagogik metodik portallari va axloq tarbiyasi bo'yicha materiallar.